

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het Commissiedocument „De structurele veranderingen begeleiden: een industriebeleid voor het uitgebreide Europa”

(COM (2004) 274 def.)

(2005/C 157/13)

Op 20 april 2004 heeft de Europese Commissie besloten het Europees Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig artikel 262 van het EG-Verdrag te raadplegen over de mededeling: De structurele veranderingen begeleiden: een industriebeleid voor het uitgebreide Europa

De Adviescommissie industriële reconversie, die was belast met de voorbereidende werkzaamheden heeft haar advies op 2 december 2004 goedgekeurd; rapporteur was de heer Van Iersel en corapporteur was de heer Legelius.

Tijdens zijn 413e zitting op 15 en 16 december 2004 (vergadering van 15 december 2004) heeft het Europees Economisch en Sociaal Comité het volgende advies uitgebracht, dat met 142 stemmen voor en 1 stem tegen, bij 9 onthoudingen, is goedgekeurd:

Samenvatting

Na vele jaren staat het industriebeleid weer hoog op de Europese agenda. Uiteraard is er het afgelopen decennium wel sprake geweest van specifieke beleidsmaatregelen en van thematische benaderingen op industriegebied, maar daarbij ontbrak het uit oogpunt van het Europese bedrijfsleven soms aan coördinatie en evenwicht. Als gevolg van de veranderende context in de wereld — waarin de Verenigde Staten, China, India een grote rol spelen — moet er opnieuw worden nagedacht en meer worden gedaan. Het is nu tijd voor een herwaardering van de industrie en voor een verheldering van de complexe verbanden tussen industrie en diensten.

In de visie van het Comité vormt de noodzaak van brede bewustwording een belangrijke uitdaging. Het grote publiek moet gaan beschikken over transparante gegevens en analyses, wat zal leiden tot een grotere consensus en publieke steun. Het Comité kan zich helemaal vinden in de drie pijlers van het industriebeleid: „betere regelgeving”, een geïntegreerde benadering op EU-niveau en een sectorgericht beleid met specifieke en daarop afgestemde maatregelen. „Betere regelgeving” betekent dat bestaande en nieuwe maatregelen voortdurend zorgvuldig worden beoordeeld. Een geïntegreerde benadering betekent dat het EU-beleid en het nationale beleid effectief op elkaar worden afgestemd. Nieuw in het Commissiedocument is vooral de nadruk op een sectorgericht beleid en maatwerkbenaderingen. Ondanks bepaalde gemeenschappelijke kenmerken verschilt het beeld per sector. De Commissie heeft een aantal sectoranalyses uitgevoerd en heeft er nog meer gepland. Het EESC steunt deze praktijk als basis voor het industriebeleid „nieuwe stijl”.

Het industriebeleid kan helpen om de Europese economie tot de voorhoede op het gebied van concurrentie, kennis en duurzaamheid te laten doorgaan, het doel van de Lissabonstrategie. Dan moeten de analyses en het beleid wel beter worden afgestemd op de dynamiek van de verschillende betrokken sectoren en bedrijven. Marktconformiteit en liberalisering moeten de pijlers vormen van het industriebeleid „nieuwe stijl”, dat daarnaast echter ook sectorspecifieke kenmerken omvat, zoals

permanent overleg met het bedrijfsleven, regelgeving, opheffing van non-tarifaire belemmeringen, O&O, handel en gericht human resources management. Daarnaast moeten ook technologieplatforms worden opgericht, die kunnen leiden tot nieuwe samenwerkingsverbanden binnen de particuliere sector of tussen de publieke en de particuliere sector in Europa, bijv. tussen universiteiten, onderzoekscentra en bedrijven.

Een betere coördinatie binnen de Commissie (bijv. onder auspiciën van DG Ondernemingen) en in de Ministerraad is wenselijk om het industriebeleid zichtbaar te maken en synergieën te bereiken. Ook een actieplan voor de middellange termijn van de Commissie en de Raad Concurrentievermogen is uitermate welkom. Het EESC dringt erop aan, dat het industriebeleid „nieuwe stijl” betrokken wordt bij de voorbereiding van de tussentijdse herziening van de Lissabonstrategie in maart 2005.

1. Inleiding

1.1 Het industriebeleid heeft bij de Europese integratie van meet af aan op de agenda gestaan. Het EGKS-Verdrag bevatte reeds specifieke doelstellingen en instrumenten voor de kolens- en staalindustrie. Het EEG-Verdrag ging uit van een meer algemene benadering, waarin de totstandkoming van de interne markt altijd, zoals ook vandaag centraal heeft gestaan.

1.2 Op EU-niveau is een specifiek industriebeleid gevoerd, waarbij milieu-, O&O- of sociale doelstellingen werden beoogd. Mettertijd werden het sectorgericht beleid vervangen door een thematisch beleid. Daarbij ontbrak het uit oogpunt van het Europese bedrijfsleven echter soms aan coördinatie en aan een evenwichtige benadering.

1.3 Naast een algemeen beleid werd in zekere mate ook een sectorgericht beleid gevoerd in het streven naar liberalisering van de markt, bijv. op het vlak van energie en telecommunicatie. Er werden enkele Europese industrieprojecten opgezet, zoals Galileo.

1.4 Gezien de permanente industriële reconversie en globalisering moeten zowel het bedrijfsleven als de overheid verdere aanpassingen doorvoeren teneinde het Europese concurrentievermogen te verbeteren. In juli van dit jaar publiceerde de Europese Commissie een indrukwekkende analyse van de situatie en de vooruitzichten van de Europese industrietakken in internationaal perspectief⁽¹⁾. In andere delen van de wereld is sprake van een sterke dynamiek, die mogelijk van invloed is op de investeringsstrategieën van Europese ondernemingen. Voor de meeste sectoren geldt dat het technologisch peil in Europa flink omhoog moet om concurrerend te kunnen blijven.

1.5 In het kader van de Lissabonstrategie hebben de Europese Raad en andere Raadsformaties, zoals Ecofin en de Raad Concurrentievermogen, zich gebogen over een aantal mededelingen en concrete voorstellen van de Commissie om voor de industrie betere voorwaarden te schepen op micro- en macroniveau. In deze documenten draait het vooral om een horizontale beleidsbenadering. De term „industriebeleid” werd jarenlang eenvoudigweg niet in de mond genomen, omdat die te sterk deed denken aan de tijd van overheidsinterventie en overheidssteun, die de totstandbrenging van een goed functionerende interne markt met gelijke concurrentievoorwaarden in de weg stonden. Inmiddels zijn deze interventie maatregelen geleidelijk afgeschaft.

1.6 Er wordt nu gestudeerd op nieuwe ideeën voor een industriebeleid. In dit verband heeft de Commissie in 2002 de mededeling „Een industriebeleid voor het uitgebreide Europa” uitgebracht⁽²⁾.

1.7 De Europese Raad gaf de Raad Concurrentievermogen in het voorjaar van 2003 opdracht zich „op gezette tijden op horizontale en sectorale vraagstukken” te beraden⁽³⁾.

1.8 De Commissie bracht in april 2004 een tweede Mededeling over het industriebeleid uit, dat centraal staat in dit advies⁽⁴⁾.

1.9 Naar aanleiding van deze initiatieven en van het resultaat van het overleg dat tot nog toe is gevoerd, verklaarde Commissaris Liikanen in mei 2004 dat het industriebeleid van de EU, in tegenstelling tot hetgeen medio jaren 90 werd verwacht, weer bovenaan de Europese politieke agenda staat⁽⁵⁾.

1.10 Het EESC is verheugd dat op het juiste moment een andere houding ten aanzien van het industriebeleid wordt ingenomen. Het is het ermee eens dat specifieke aandacht voor

industriële belangen en voor afzonderlijke sectoren wenselijk is, zonder daarbij in de fouten van het verleden te vervallen. Relevante kennis en ervaring, waarover de CCMI beschikt, kunnen een ondersteunende rol spelen in de toekomst. Met een adequaat industriebeleid en sectorgerichte maatregelen zal het aanzienlijk gemakkelijker worden om de doelstellingen van de Lissabonstrategie te realiseren.

2. Standpunten van de Commissie in een veranderende economische context

2.1 Alles staat tegenwoordig in het teken van de veranderende wereldeconomie. Dit vereist nieuwe benaderingen. De Commissie vindt dat het industriebeleid in de toekomst op de volgende drie pijlers moet berusten:

- de industrie mag niet gebukt gaan onder wet- en regelgeving; zowel bestaande als nieuwe maatregelen moeten daarom zorgvuldig worden afgewogen;
- een groter concurrentievermogen van de industrie vergt een geïntegreerde benadering op EU-niveau⁽⁶⁾;
- er moet een sectorgericht beleid komen met specifieke en aangepaste maatregelen.

2.2 Deze benadering, die in 2002 door de Commissie voorzichtig werd aangekondigd, betekent een doorbraak. Het vorige document over het industriebeleid dateerde van 1990⁽⁷⁾. Het industriebeleid was inmiddels door bepaalde doorslaggevendende factoren naar de achtergrond gedrongen en vervangen door een overwegend horizontaal beleid.

2.3 In 2000 werd de Lissabonstrategie opgesteld met als doel de Europese economie te laten doorstoten naar de voorhoede op het gebied van kennis en concurrentievermogen. Voorsnog ontbreekt het echter aan daadkracht. De productiviteitsgroei is juist afgenomen en de werkloosheid is gestegen. Bovendien is de vrees ontstaan dat industrieën zich verplaatsen⁽⁸⁾.

2.4 Daarom ontstond behoefte aan nauwkeurigere analyses met betrekking tot:

- productiviteit en werkloosheid;
- de echte feiten over bedrijfsverplaatsingen;
- de betekenis van de industrie als geheel voor en binnen Europa;

⁽¹⁾ *European industry's place in the International Division of Labour: situation and prospects*, juli 2004, rapport in opdracht van DG Handel van de Europese Commissie, opgesteld door CEPII-CIREM (European Consortium for Trade Policy Analysis- ECTA)

⁽²⁾ COM(2002) 714 def. van 11-12-2002. Advies EESC van 17-7-2003 (PB C 234, van 30-9-2003, blz. 76-85). In dit advies werden ook opmerkingen van de CCMI verwerkt, zie onderstaande link: http://www.esc.eu.int/ccmi/documents/docs/divers/di_ces25-2003_fin_rev_di_en.doc

⁽³⁾ Conclusies van het voorzitterschap pt. 21, voorjaarsbijeenkomst Raad 20/21-3-2003

⁽⁴⁾ De structurele veranderingen begeleiden: een industriebeleid voor het uitgebreide Europa, COM(2004) 274 def.

⁽⁵⁾ Toespraak van **Commissaris Liikanen** op de Europese Dag van het industriebeleid, 27 mei 2004, SPEECH/04/268

⁽⁶⁾ Deze doelstelling is al nader uitgewerkt in het Commissiedocument „Enkele kernpunten inzake Europa's concurrentievermogen - Naar een geïntegreerde aanpak”, COM(2003) 704 def.

⁽⁷⁾ Het Bangemann-rapport

⁽⁸⁾ zie CCMI-advies „Reikwijdte en gevolgen van bedrijfsverplaatsingen”, dat momenteel wordt opgesteld.

- het opzetten van een geïntegreerd EU-beleid ten aanzien van de industrie;
- de vaststelling en nadere uitwerking van sectorgericht beleid.

2.5 Het document dat de Commissie in 2002 presenteerde⁽⁹⁾, gaf de nieuwe koers aan. Het begrip „industriebeleid” kreeg een nieuwe invulling, al werd het nog altijd vrij abstract omschreven; alle EU-beleidsmaatregelen die rechtstreeks van belang waren voor de industrie werden bijeengebracht, zonder dat concrete methoden of procedures werden aangegeven voor een rol van de Europese instellingen, en met name de Commissie, op het vlak van besluitvorming en coördinatie.

2.6 Het document „De structurele veranderingen begeleiden” („Fostering structural change”) van april 2004, dat onder auspiciën van Commissaris Liikanen en DG Ondernemingen is opgesteld, voegt heel wat meer toe. Met haar analyse in dit document dringt de Commissie tot de kern van de zaak door:

- zij presenteert enkele veelzeggende cijfers over productie en werkgelegenheid in de industrie, mede in verband met ontwikkelingen elders in de wereld;
- zij toont de ontwikkelingen per sector; dit levert een nauwkeuriger beeld op van hetgeen in diverse sectoren op het spel staat en het toont aan hoezeer de vooruitzichten uiteenlopen.

2.7 De Commissie neemt de huidige dynamiek terecht als uitgangspunt, maar beklemtoont daarbij wel dat deze dynamiek positief beïnvloed kan worden door te anticiperen, problemen te identificeren en groeifactoren te stimuleren.

2.8 Uit de algemene analyse blijkt dat de productiviteitsgroei in Europa inderdaad afneemt, dat Europa achterblijft bij de ontwikkelingen in de VS en dat de prestaties van de industrie, met name de hightechsectoren, teleurstellend zijn. Volgens de Commissie schieten Europese bedrijven duidelijk tekort met hun O&O-uitgaven, mede omdat de particuliere sector vergeleken met Amerikaanse bedrijven onvoldoende investeert. Opmerkelijke uitzonderingen zijn Finland en Zweden. Daarnaast blijkt dat de kennisintensieve vaardigheden in China en India in hoog tempo toenemen.

2.9 Evenals de Commissie vestigt het Comité de aandacht op de enquête onder topondernemingen die in 2002 door de Europese Rondetafel van Industriële werd uitgevoerd en waaruit blijkt dat een aantal van hen van plan is nieuwe O&O-activiteiten niet meer binnen Europa op te zetten indien het regelgevingsklimaat hier niet verbetert⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ zie voetnoot 1

⁽¹⁰⁾ „The European Challenge”, boodschap van de Europese Rondetafel van Industriële aan de Voorjaarsraad, maart 2003

2.10 Hoewel de Europese industrie heel behoorlijk presteert in sectoren waarin zij van oudsher een sterke positie bekleedt, zoals werktuigbouw, chemie, telecommunicatie en de automobielsector, verschijnen er nieuwe concurrenten op de markt. China en India beginnen in zowel traditionele als hightechsectoren met succes te concurreren. De verplaatsing van Europese bedrijven staat hiermee rechtstreeks in verband.

2.11 Wereldwijd vindt een doorlopend aanpassingsproces plaats. Dit is noodzakelijk vanwege de globalisering, die echter ook weer nieuwe kansen biedt. De analyses lopen op dit punt uiteen, maar volgens de Commissie kunnen verontrustende signalen waargenomen worden.

2.12 Naar aanleiding van de uitbreiding breiden ook de investeringen vanuit de vroegere EU-15 in de nieuwe lidstaten zich uit. Aangezien het hierbij nu om investeringen binnen de EU gaat, is het des te noodzakelijker dat de interne markt goed functioneert; te denken valt in dit verband bijvoorbeeld aan milieu- en arbeidsnormen.

2.13 Bedrijven moeten de concurrentie aangaan op open markten conform de voorwaarden die door de WTO zijn opgesteld. De Commissie vindt daarom dat de EU en de lidstaten met een duidelijke reactie op het veranderingsproces moeten komen door:

- „betere wetgeving”;
- beleidsintegratie met het oog op het concurrentievermogen;
- de specifieke behoeften van de diverse industrietakken volledig in acht te nemen.

2.14 De Commissie vindt dat de gevolgen van zowel huidige wet- en regelgeving als toekomstige maatregelen nauwgezet beoordeeld moeten worden. Daarnaast is nauwere samenwerking tussen de lidstaten en de EU een vereiste, omdat veel voorschriften op nationaal niveau uitgevoerd worden. De Commissie dringt erop aan dat de Raad Concurrentievermogen een belangrijke en transparante rol in dit proces speelt.

2.15 De Commissie stelt dat synergie tussen beleidsmaatregelen bereikt kan worden, indien de wetgevers hun beleidsmaatregelen in onderling overleg en in nauwe samenwerking met de industrie beter op elkaar afstemmen.

2.16 Hetzelfde geldt voor O&O. De EU en ook de nationale overheden zullen ongetwijfeld de financiële gevolgen hiervan ondervinden. Het betreft hier de kern van de Lissabonstrategie. Volgend jaar zal de Commissie met nieuwe richtsnoeren komen voor research in de industrie en voor staatssteun terzake van innovatie. Technologiestructuren kunnen een zeer nuttige rol spelen.

2.17 Sommige beleidsonderdelen zijn rechtstreeks bedoeld om een gunstig concurrentieklimaat te scheppen, zoals het mededingingsbeleid en het afschaffen van handelsbelemmeringen. De Commissie stelt echter dat dit beleid soms op een meer verfijnde wijze uitgevoerd kan en moet worden.

2.18 De Commissie meent dat het cohesiebeleid ingezet kan worden om gewenste regionale en structurele veranderingen op de arbeidsmarkten door te voeren⁽¹⁾ en duurzame ontwikkeling en concurrentievermogen met elkaar te laten samengaan.

2.19 Aangezien de hele wereld het speelveld is, pleit de Commissie voor gelijke concurrentievoorwaarden op basis van internationale normen. De EU-normen zijn over het algemeen strenger dan die van concurrerende regio's in de wereld. Op termijn zullen deze normen dan ook via bilaterale onderhandelingen of in WTO-verband in zekere mate gelijkgetrokken moeten worden. Het is niet de bedoeling dat daarbij de Europese normen aan die van de rest van de wereld worden aangepast; Europa moet het initiatief nemen — zoals het dat ook in verband met de uitvoering van het protocol van Kyoto heeft gedaan — om er via een adequaat optreden in alle internationale instanties voor te zorgen dat de normen in andere delen van de wereld worden aangescherpt.

2.20 Al deze kwesties zijn binnen de EU al regelmatig onderwerp van gesprek geweest. Het valt op dat nu meer nadruk op „concurrentievermogen” wordt gelegd. De razendsnelle ontwikkelingen op de wereldmarkten laten Europa niet veel keus.

2.21 Nieuw in dit Commissiedocument is met name de sectorgerichte benadering. De Commissie doet al jarenlang grondig onderzoek naar industrietakken, vaak op basis van overleg met de betrokken brancheorganisaties op EU-niveau.

2.22 Er zijn interessante voorstellen gedaan, die ook door het EESC zijn behandeld, bijvoorbeeld met betrekking tot de farmaceutische industrie (CESE 842/2004), textiel en kleding (CESE 62/2004 fin; CCMI aanvullend advies CESE 528/2004), scheepsbouw en scheepsreparatie (CESE 397/2004 fin; CCMI aanvullend advies CESE 478/2004), ruimtevaart (CESE 501/2004), de chemische industrie (CESE 524/2004; CCMI informatief rapport CESE 242/2004, wordt momenteel voorbereid) en biowetenschappen en biotechnologie (CESE 1010/2002; CESE 920/2003).

2.23 Het beeld loopt per sector uiteen. Uiteraard zijn er gemeenschappelijke kenmerken zoals de noodzaak om kwaliteit tot concurrentievoordeel te maken, ICT als nieuwe „grondstof”, toenemende kapitaalintensiteit en grotere internationale concurrentiedruk, maar er bestaan duidelijk ook verschillen

⁽¹⁾ De Commissie stelt onder meer dat nadruk gelegd moet worden op „concurrentievermogen” in het regionaal beleid en verwijst naar het verslag van de Europese Taakgroep Werkgelegenheid, voorgezeten door **Wim Kok**, die op 1 april 2003 werd opgericht. Zie ook het advies van de CCMI over Industriële reconversie en economische, sociale en territoriale samenhang

tussen de sectoren: hoogtechnologisch vs. laagtechnologisch, arbeidsintensief vs. kapitaalintensief, consumptiegoederen vs. kapitaalgoederen, enkele grote marktpartijen vs. veel kleine en middelgrote ondernemingen, enz. Dit alles levert een fascinerend beeld op dat, zoals de Commissie stelt, jarenlang onvoldoende aandacht heeft gekregen van de beleidsmakers.

2.24 In het kader van het „industriebeleid” zijn ook sectoranalyses en sectorgerichte benaderingen weer op de agenda gezet. In het onderhavige Commissiedocument worden geen nadere initiatieven ten aanzien van de genoemde sectoren uitgewerkt.

2.25 Daarnaast heeft de Commissie nog nieuwe activiteiten gepland. Volgend jaar zullen studies worden gedaan naar de werktuigbouwsector, de eco-industrie, de automobiellindustrie, de non-ferrometaalsector en de ICT-sector.

3. Het industriebeleid „nieuwe stijl” — opvattingen van het EESC

3.1 Het EESC is het ermee eens dat de industrie vanwege de dynamiek van de wereldeconomie weer extra aandacht vergt. Het is verheugd dat het „industriebeleid” na lange tijd weer hoog op de agenda van de EU staat. Bepaalde aspecten van de Europese industrie (zoals milieubescherming) hebben de afgelopen tien jaar wel op de agenda van de EU gestaan, maar de Ministerraad heeft verzuimd zich te buigen over beleidsmaatregelen om de voorwaarden voor de totale productie op coherente wijze te verbeteren en ook het klimaat voor investeringen (die een toegevoegde waarde opleveren) pro-actief te verbeteren.

3.2 Terugkijkend — en in verband met de meer gerichte koers van het industriebeleid die nu gevaren gaat worden — loont het de moeite om de belangrijkste factoren op te sommen die ertoe hebben bijgedragen dat er een zeker taboe op het industriebeleid rustte:

— het feit dat overheidsinterventie in de overgrote meerderheid van de gevallen op den duur niet geleid heeft tot een sterkere industrie die de concurrentie beter het hoofd kon bieden;

— de afschaffing van economisch ongerechtvaardigde markt-distorsies en bevordering van gelijke concurrentievoorwaarden voor industriële activiteiten in Europa (al moeten specifieke maatregelen van sommige lidstaten, die de concurrentie vervalsend werken, nog op gepaste wijze onderzocht worden op EU-niveau);

— de algemene en succesvolle nadruk op marktliberalisering;

- de te hooggespannen verwachtingen van de „nieuwe economie” en van een postindustriële tijdperk;
- de grote aandacht voor het functioneren van de EMU en het voeren van een adequaat macro-economisch beleid;
- het verlies aan invloed van de ministeries van industrie (Economische Zaken) in een aantal lidstaten.

3.3 Het meeste wat in de Commissiemededeeling wordt gepresenteerd, is al een aantal jaren bekend maar nieuw zijn de manieren waarop de materie wordt gepresenteerd, en de verbanden die worden gelegd tussen de verschillende geanalyseerde gebieden en voorgestelde maatregelen. Meer dan voorheen koppelt de Commissie analyses en beleid rechtstreeks aan de dynamiek van de verschillende sectoren en van de betrokken bedrijven.

3.4 Het EESC zou graag zien dat in samenwerking met het bedrijfsleven zelf veel meer uitvoerige studies worden ondernomen naar de ontwikkelingen in de verschillende sectoren. Deze kunnen het noodzakelijke „gevoel van urgentie” bevorderen, dat in 2000 nog een doelstelling van de Lissabonstrategie was, maar later is verdwenen, voornamelijk omdat de Raad en de lidstaten hun eigen regelingen en afgesproken beleidsmaatregelen niet hebben uitgevoerd. Het EESC vindt dan ook dat bij de tussentijdse herziening van de Lissabonstrategie in 2005 ook aandacht aan het industriebeleid „nieuwe stijl” geschonken zou moeten worden. Het industriebeleid zou in de toekomst wel eens een belangrijke steunpilaar van die strategie kunnen worden.

3.5 Het industriebeleid „nieuwe stijl” is immers gebaseerd op marktconformiteit en op een liberaliseringproces, maar het omvat ook andere factoren, zoals sectorspecifieke kenmerken, harmonisatie van wetgeving in verband met de interne markt, afschaffing van non-tarifaire belemmeringen, technologie en O&O en human resources.

3.6 Dit industriebeleid mag in geen geval een terugkeer inhouden naar het verkeerde beleid van voorheen, dat met allerlei marktdistorsies gepaard ging. De financiële discipline die door de EMU is ingegeven, heeft ook geleid tot behoedzaamheid ten aanzien van (financiële) overheidsinterventie in bedrijven. Men is het er algemeen over eens dat interventie en financiële overheidssteun, op enkele specifiek gerechtvaardigde gevallen na, uiteindelijk niet in het belang van het bedrijfsleven zijn.

3.7 Gezien de recente ontwikkelingen in de wereld en de pogingen die de afgelopen jaren zijn ondernomen om de Lissabonstrategie uit te voeren — met name ten aanzien van de zwakke economische groei in Europa, productiviteit, toepassing van ICT en herallocatie van investeringen — is het nu tijd geworden voor een herwaardering van de industrie en met het oog daarop voor sectorgericht beleid en concrete stappen daartoe. Deze concrete stappen zouden gericht moeten zijn op activiteiten waarvoor de sociaal-economische omstandigheden

in Europa zich het best lenen, d.w.z. activiteiten waarbij intensief gebruik wordt gemaakt van hooggekwalificeerde arbeidskrachten, zowel op de werkvloer als voor het bureauwerk (bijv. maatwerk in industriële apparatuur en systemen, d.w.z. robottechnologie, instrumentatie, controleapparatuur, enz.). Het Comité schaarde zich ten volle achter deze benadering en deze doelstelling.

3.8 Erg belangrijk is dat mensen ervan bewust worden gemaakt dat een solide industrie noodzakelijk is. Daarom moet het publiek de beschikking krijgen over objectieve, transparante gegevens en analyses. Daarom ook moeten Europese en nationale beleidsmakers extra aandacht schenken aan aspecten als samenhang binnen het EU-beleid, harmonisatie van de wetgevingen van de EU-lidstaten en onderlinge aanpassing van Europese en wereldwijde normen (bijv. WTO).

3.9 Een groter bewustzijn bevordert consensus en publieke steun. Het industriebeleid mag geen zaak zijn van een paar rechtstreeks betrokken groepen personen in de overheid of in de bedrijven. Het industriebeleid gaat de hele maatschappij aan. Een gezonde Europese industrie is in het belang van iedereen. Op alle aanverwante terreinen moet het nodige worden gedaan om het imago van de industrie te bevorderen, bijv. in zowel het algemeen als het beroepsonderwijs met het oog op het stimuleren van de ontwikkeling van technische vaardigheden.

3.10 Het is noodzakelijk dat het publiek een duidelijker beeld krijgt van de sterke mate waarin industriële bedrijven met elkaar verweven zijn. Zo is de totale staalverwerkende industrie, en daarmee ook de automobielenindustrie, aangewezen op een toereikende aanvoer van staal tegen redelijke prijzen. De staalproductie is op haar beurt weer afhankelijk van een toereikende aanvoer van grondstoffen tegen redelijke prijzen.

3.11 In dit verband is het ook noodzakelijk dat er meer duidelijkheid ontstaat over de relatie tussen industrie en diensten. Het is inderdaad zo dat de dienstensector steeds belangrijker wordt voor de economie, maar veel diensten zijn en blijven via outsourcing rechtstreeks afhankelijk van de industrie. Daar staat tegenover dat de industrie niet zonder geavanceerde diensten kan om kwalitatief hoogwaardige en hoogtechnologische prestaties te kunnen leveren. In tal van opzichten gaan diensten en industrie hand in hand. In de huidige dynamische situatie wordt de scheidslijn tussen beide sectoren steeds vager.

3.12 Het Comité is van mening dat de Commissie een actieve rol in dit proces dient te spelen. Nu het industriebeleid op de agenda is gezet, zal de aandacht ervoor automatisch al groter worden. Maar er kan nog veel meer worden gedaan. In de eerste plaats moeten er betere analyses en gegevens komen en moet er voor een adequate publicatie hiervan worden gezorgd. Te denken valt aan de volgende gebieden:

- industrie in Europa: productie en werkgelegenheid;

- afzonderlijke sectoren en clusters;
- de interactie tussen industrie en diensten;
- technologische dwarsverbanden;
- de ontwikkeling van de dienstverlenende industrie zelf;
- vergelijkingen op mondiale schaal.

3.13 Bij deze analyses dient tevens rekening te worden gehouden met structuurverschillen; sommige landen en regio's beschikken namelijk over een sterkere industriële basis dan andere. Met een grondige kennis van de belangrijke industrietaakten kan een objectievere discussie over tendensen in en gevolgen van de dynamiek in de wereldeconomie worden gevoerd.

3.14 Iedere sectorgerichte benadering moet berusten op correcte gegevens. Er worden tal van studies uitgevoerd door bedrijven, lidstaten en universiteiten⁽¹²⁾. Het Comité pleit ervoor om de resultaten van dergelijke studies met behulp van Eurostat op EU-niveau te verzamelen, om vervolgens betrouwbare en dynamische Europese databanken over industrie en diensten op te zetten en SWOT-analyses te maken. Met uitvoerige en duidelijke statistische gegevens kunnen de aanhoudende veranderingen continu in beeld worden gebracht. De statistische gegevens over de EGKS, waarmee Eurostat al vijftig jaar ervaring heeft opgedaan, zouden na de nodige aanpassingen als voorbeeld kunnen dienen.

3.15 De Commissie benadrukt terecht dat er een geïntegreerd beleid gevoerd moet worden, dat gebieden als nationale vennootschapsbelastingssystemen, belastingprocedures, normen, handel, intellectuele eigendom, O&O, milieu, arbeidsmarkt, opleiding en onderwijs omvat. Het Comité is het hier helemaal mee eens; niet alleen op Europees niveau, maar ook in een aantal lidstaten heeft het te lang aan een dergelijke beleidsintegratie geschort.

3.16 Het is niet de eerste keer dat voor een geïntegreerde benadering wordt gepleit. Helaas is het erg moeilijk zoiets te realiseren gezien de complexe situatie waarin de EU-instellingen momenteel tot een vergelijk moeten komen met 25 EU-lidstaten. Een werkbare oplossing zou zijn dat de Raad Concurrentievermogen samen met de Commissie een actieplan voor de middellange termijn opstelt, dat jaarlijks geëvalueerd wordt⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Een zeer interessant voorbeeld is de studie „The Significance of Competitive Manufacturing Industries for the Development of the Service Sector”, Bremen, december 2003; zie onderstaande link: <http://www.bmwi.de/Navigation/Service/bestellservice,di-d=31812,render=renderPrint.html>

⁽¹³⁾ Deze doelstelling houdt rechtstreeks verband met een goed economisch bestuur. Het belang van een transparant en zichtbaar kader, met name voor de Raad Concurrentievermogen, wordt onderstreept in het EESC-advies „Een betere economische governance in de EU”

3.17 Het is tevens noodzakelijk dat de verschillende beleidsdoelstellingen van de EU op evenwichtige wijze in aanmerking worden genomen bij iedere beleidsmaatregel in het kader van dit actieplan die van invloed is op het concurrentievermogen van de industrie. Dit is in het verleden niet altijd het geval geweest⁽¹⁴⁾. De synergie tussen de EU-beleidsmaatregelen moet dus beter benut worden.

3.18 Wanneer de procedurevoorschriften en een actieplan voor de middellange termijn binnen de Raad Concurrentievermogen besproken en goedgekeurd worden, zal deze aanpak naar verwachting ook door de lidstaten worden gevolgd ten aanzien van de industrie in het algemeen alsook kwesties waarvoor de lidstaten zelf verantwoordelijk zijn. Daardoor zullen de ministeries van industrie meer invloed in de lidstaten krijgen.

3.19 Verbetering van het regelgevingkader betekent onder meer dat de EU-wetgeving eenvoudiger en doeltreffender moet worden. Dit heeft beslist niet alleen betrekking op nieuwe regels; „betere wetgeving” slaat op zowel verleden als toekomst. Het voorstel van het Nederlandse Voorzitterschap om meer aandacht te schenken aan vereenvoudiging van de wetgeving en het voorstel om de administratieve lasten te beperken moeten nader uitgewerkt worden⁽¹⁵⁾. Richtlijnen en verordeningen met algemene doelstellingen (horizontaal beleid), die verband houden met bijv. industriële veiligheid, energiebesparing en afval, moeten op elkaar worden afgestemd omdat zij verband houden met elkaar en soms tegengestelde effecten hebben. Milieurielijn hebben speciale gevolgen. Aangezien deze richtlijnen voornamelijk gericht zijn op het realiseren van bepaalde doelstellingen, zonder dat de implementatieprocedures worden geharmoniseerd, kan een inconsistente toepassing door de lidstaten leiden tot verstoring van de markten. Impactbeoordeling en implementatie zijn van het aller grootste belang, aangezien een beleid alleen geloofwaardig is indien het effect heeft.

3.20 Sommige aspecten zijn van specifiek belang voor de nieuwe lidstaten, die zich niet mogen beperken tot het aantrekken van buitenlandse investeringen op basis van lage kosten; om hun economie duurzamer te maken zullen zij ook hun eigen industriële activiteiten moeten diversifiëren. Er liggen enkele grote uitdagingen in het verschiet, zoals verbetering van het milieubeleid, extra aandacht voor opleiding en vaardigheden en het betrekken van alle belanghebbenden op industriegebied door middel van een sectorgebonden sociale dialoog.

3.21 Er zal scherper markttoezicht gehouden moeten worden op producten uit derde landen. Eerlijke concurrentie kan alleen worden gewaarborgd indien er sprake is van gelijke concurrentievoorwaarden in de hele wereld. In dit verband roept het Comité de Commissie op zich nog meer in te spannen dat alle internationaal opererende marktpartijen passende arbeids-, milieu- en productnormen in acht nemen.

⁽¹⁴⁾ zie ook het pleidooi van **de heer Liikanen** op 27 mei voor een actief industriebeleid (cf. voetnoot. 4)

⁽¹⁵⁾ Cf. COM(2004) 274 def., hoofdstuk 5, blz. 43

3.22 Een ander belangrijk element van het industriebeleid is het waarborgen van gelijke concurrentievoorwaarden in het wereldwijde handelsverkeer. Concurrentieverstorende praktijken van derde landen, zoals staatssteun en dumping, moeten door de Europese Commissie systematisch en uitvoerig worden gecontroleerd. Wanneer de betrokken voorwaarden vervuld worden, moet resoluut worden gekozen voor het treffen van handelspolitieke maatregelen.

3.23 Naast „betere wetgeving” en een grotere synergie tussen EU-beleidsmaatregelen kent het industriebeleid „nieuwe stijl” nog een derde pijler: de sectorgerichte benadering, die op marktconformiteit en vrije markten is gebaseerd en die in overeenstemming met het te voeren horizontale beleid moet zijn. Het Comité schaaft zich volledig achter deze doelstelling, die in de praktijk al vaste vormen aanneemt. De sectorgerichte benadering gaat uit van de specifieke kenmerken en ontwikkelingen van de afzonderlijke sectoren en kan daardoor ook gunstige gevolgen hebben voor de andere twee pijlers, „betere wetgeving” en een grotere synergie. Milieubeleid, beroepsopleiding en O&O-programma's kunnen beter worden vormgegeven en werpen meer vruchten af, indien zij ingebed zijn in een sectorgerichte benadering.

3.24 Sectoranalyses zullen de dynamische ontwikkelingen in de wereld bloot leggen. Zij moeten laten zien hoe de Europese industrie ervoor staat, ook ten opzichte van partners en concurrenten op het wereldtoneel. Zij moeten de interactie tussen industrie en diensten weergeven. Er dient ook voldoende rekening gehouden te worden met sociale aspecten, zoals arbeidsverhoudingen en werkgelegenheid. Tenslotte zullen sectoranalyses ook leiden tot de identificatie van problemen als gevolg van bepaalde EU-regels en -wetgeving. Daarom moeten bedrijven vaker in een vroeg stadium — bij de impactbeoordelingen — worden geraadpleegd om te achterhalen welke regels en procedures er op EU-niveau moeten komen.

3.25 In dit licht moet de methode van de Commissie om concurrentieproblemen door middel van analyse, raadpleging en maatregelen (blz. 21) aan te pakken, worden uitgebreid. De Commissie verwijst terecht naar voorbeelden als G10, STAR 21 en LeaderShip.

3.26 LeaderShip 2015 ⁽¹⁶⁾ is een uitstekend voorbeeld, mits het correct wordt uitgevoerd. Doel van het programma is de toekomst van de EU-scheepsbouw en -scheepsreparatie in een vrije marktsituatie veilig te stellen. De Commissie en het Europese bedrijfsleven hebben de handen ineengeslagen en de problemen in kaart gebracht. Vervolgens hebben zij acht hoofdstukken opgesteld met maatregelen die door de industrie

dan wel de Commissie genomen moeten worden. Het programma vormt de basis voor een succesvolle sociale dialoog met de sociale partners over het moderniseringsproces.

3.27 Mogelijk volgen ook andere sectoren. Er bestaat geen algemeen geldend model: aangezien de lidstaten er zelf met hun beleid bij betrokken zijn, is het wenselijk dat op basis van de sectoranalyses maatwerkbenaderingen worden uitgewerkt waarbij zowel bedrijfsleven, Commissie als lidstaten toezeggingen doen. Wat de lidstaten betreft zouden dergelijke verbindingen ook kunnen bijdragen tot de uitwisseling van ervaringen en beste praktijken. Het Comité pleit voor oprichting van EU-waarnemingsposten voor de verschillende industrietakken, die van groot nut kunnen zijn.

3.28 Gezien het doorslaggevende belang van „kennis” en O&O en gezien de wereldwijde „hersensmobiliteit” (*brain mobility* — betreft wetenschappers, onderzoekers, managers en vakmensen) is het Comité groot voorstander van het oprichten van technologieplatforms waarin een actieve deelname wordt verwacht van industrietakken en bedrijven. Dergelijke platforms moeten niet alleen bedrijven zelf, maar ook andere belangrijke actoren omvatten, zoals toonaangevende technologische instellingen en universiteiten. Wellicht kunnen ze ook nieuwe samenwerkingsverbanden binnen de particuliere sector of tussen publieke en particuliere sector in Europa opleveren ⁽¹⁷⁾.

3.29 Er moet een kennisomgeving in Europa worden gecreëerd op basis van een doeltreffende synergie tussen universiteit, technologische instellingen en industrie, om zo toegepaste technologie te bevorderen. Sectorspecifieke kenmerken moeten in aanmerking worden genomen. Bovendien moet de ontwikkeling van de kenniseconomie gepaard gaan met invoering van de instrumenten die nodig zijn voor levenslang leren, hetgeen ook binnen instellingen en universiteiten zou moeten plaatsvinden. Nogmaals, dit kan worden gestimuleerd door sectorgerichte initiatieven. In dit verband zou de rol van vaktechnisch en bestuurlijke leiding met het oog op mobiliteit binnen de Europese Unie versterkt moeten worden.

3.30 In samenhang hiermee moeten — in navolging van projecten elders in de wereld — grootschalige initiatieven worden opgezet om synergie-effecten tussen verschillende sectoren te sorteren (bijv. Galileo, defensie-industrie) en samenwerking tussen kenniscentra en industrie te stimuleren, waarbij de nodige voorwaarden worden gecreëerd voor de vorming van concerns (bijv. Airbus) en clusters; deze laatste kunnen het concurrentievermogen een forse impuls geven en de sociaal-economische en territoriale samenhang bevorderen. ⁽¹⁸⁾

⁽¹⁶⁾ zie Commissiedocument COM(2003) 717 def. en de desbetreffende EESC-adviezen CESE 397/2004 en PB C 241 van 28.9.2004

⁽¹⁷⁾ zie ook het aanvullend advies van de CCMI over de Commissie-mededeling „Wetenschap en technologie, sleutels tot de toekomst van Europa - Richtsnoeren voor het beleid ter ondersteuning van het onderzoek in de Unie” (COM(2004) 353 def.), CCMI/015; rapporteur: de heer Van Iersel

⁽¹⁸⁾ zie EESC-advies „Industriële reconversie en economische, sociale en territoriale samenhang”, PB C 241 van 28.9.2004, met name par. 1.4, 3 en 10.i)

3.31 Human resources zijn meer dan ooit van het grootst belang. In het industriële reconversieproces gaat het hierbij uiteraard om de verantwoordelijkheid van zowel werkgevers als werknemers en hun vakbonden. Daarbij moet onder meer nadruk op kwaliteit, professionaliteit, vaardigheden en motivatie worden gelegd. ⁽¹⁹⁾

3.32 In dit verband moet er terdege rekening mee worden gehouden dat de industrie geen positief imago heeft en daardoor geen aantrekkingskracht op jongeren uitoefent. Dit heeft onder meer geleid tot het tekort aan vakmensen.

3.33 Een sectorale sociale dialoog in het kader van de wenselijke sectorgerichte benadering zal volgens het Comité leiden tot een grotere bereidheid van werknemers en hun vakbonden om zich aan te passen en in te zetten op kwaliteit. Indien per sector maatwerkbenaderingen worden uitgewerkt, zullen de sociale partners ook gemakkelijker overleg kunnen voeren over specifieke eisen ten aanzien van vaardigheden, aanpassingsvermogen en capaciteiten van de werknemers.

3.34 Om de uitvoering van specifieke maatregelen op basis van de sectoranalyses te bevorderen moet elke maatregel binnen de Raad Concurrentievermogen worden besproken. Het Comité ziet voor deze Raad een doorslaggevende rol binnen het industriebeleid „nieuwe stijl” weggelegd, doordat hij een algemeen platform voor de betrokken belangen verschaft. Ook de nationale overheden, die naast het bedrijfsleven een belangrijke bijdrage moeten leveren aan het creëren van een toekomstgericht milieu, zullen zich meer inzetten wanneer Commissie en Raad adequate sectoranalyses maken en voorts onderhandeld wordt over maatregelen op bovengenoemde gebieden.

3.35 In een dergelijk milieu en bij een dergelijke benadering is geen plaats voor een beleid waarin „op het winnende paard wordt gewed”, zoals voormalig Commissaris Liikanen terecht opmerkte. Hetzelfde geldt voor de „nationale kampioenen” ⁽²⁰⁾. In het hele debat over het industriebeleid „nieuwe stijl” zou men op die manier op het verkeerde been worden gezet. Doel is een klimaat te bevorderen waarin de Europese industrie wordt aangemoedigd om risico's te nemen. Een beleid waarin winnaars in staat worden gesteld zich te ontplooiën en worden gesteund is veel geschikter ⁽²¹⁾. Er moet (opnieuw) worden bekeken met welke financiële en niet-financiële instrumenten dit doel gerealiseerd kan worden.

4. Conclusies

4.1 Het EESC verwelkomt het initiatief van de Commissie (met name van Commissaris Liikanen en DG Ondernemingen) om het „industriebeleid” als aanvulling op horizontaal beleid weer bovenaan de EU-agenda te zetten. In diverse lidstaten

⁽¹⁹⁾ cf EESC-advies „Industriële reconversie: balans en vooruitzichten - een integrale aanpak”, PB C 10 van 14.1.2004, par. 2.2.2.14 en 3.9
⁽²⁰⁾ zie voetnoot 5
⁽²¹⁾ ibid

vinden soortgelijke ontwikkelingen plaats en dit initiatief kan er wellicht toe bijdragen dat de lidstaten tot gemeenschappelijke standpunten ter zake komen. Het zal gemakkelijker zijn om vast te stellen hoe en met welke middelen het Europese concurrentievermogen een impuls gegeven kan worden. Hopelijk kan het initiatief ook een bijdrage leveren aan het omschrijven van adequate concrete doelstellingen bij de tussentijdse herziening van de Lissabonstrategie in 2005.

4.2 In verband met het industriebeleid „nieuwe stijl” is dringend behoefte aan een vertrouwenwekkend institutioneel kader: de taken binnen de Unie moeten goed worden verdeeld — wie is wanneer verantwoordelijk voor wat? — en doelstellingen en richtlijnen waartoe de Europese Raad en de diverse Raadsformaties hebben besloten, moeten door de lidstaten correct worden uitgevoerd ⁽²²⁾.

4.3 Het Comité steunt de drie onderdelen van het industriebeleid „nieuwe stijl”: betere regelgeving, bevordering van synergie tussen de verschillende EU-beleidsonderdelen en ontwikkeling van sectorgericht beleid. Een betere coördinatie binnen de Commissie (bijv. onder auspiciën van DG Ondernemingen) en in de Ministerraad is wenselijk om een transparanter en duidelijker industriebeleid te voeren. Een betere coördinatie moet ook leiden tot de zo noodzakelijke synergie tussen beleidsmaatregelen. In dit verband zou een jaarlijks te evalueren actieplan voor de middellange termijn van de Commissie en de Raad Concurrentievermogen uitermate welkom zijn.

4.4 Het Comité is ingenomen met de analyse en de vele aanbevelingen in het verslag „Facing the challenge” ⁽²³⁾. Helaas wordt er in dit verslag niet op gewezen dat het industriebeleid „nieuwe stijl” een nuttig instrument kan zijn om uitdagingen op wereldmarkten het hoofd te bieden. Vooral de sectorgerichte benadering en de noodzaak om beleidsmaatregelen in dat kader goed te coördineren, hadden nadruk moeten krijgen. Het Comité steunt het voorstel om nationale actieplannen uit te werken. Zowel deze actieplannen als het EU-beleid kunnen meer opleveren indien ze binnen de Raad Concurrentievermogen goed gecoördineerd worden. Het Comité dringt erop aan dat dit bij het opstellen van de tussentijdse herziening van de Lissabonstrategie in maart 2005 in aanmerking wordt genomen.

4.5 Mensen moeten weten waar het om gaat; dit is onontbeerlijk voor consensus en publieke steun. Het moet duidelijk zijn dat deze wereldwijde industriële reconversie de Europese samenleving als geheel aangaat en dat niet alleen door het bedrijfsleven, maar over een veel bredere linie inspanningen gedaan moet worden.

⁽²²⁾ cf EESC-advies „Een betere economische governance in de EU” (PB C 74 van 23.3.2005)

⁽²³⁾ „Facing the challenge, the Lisbon strategy for growth and employment”, verslag van de Groep op Hoog Niveau onder voorzitterschap van Wim Kok, november 2004

4.6 Sectoranalyses kunnen en zullen beslist bijdragen tot een beter inzicht in de ontwikkelingen die aan de gang zijn. Zij zullen ook bevorderlijk zijn voor de samenwerking tussen publieke en private partijen en voor maatwerkoplossingen en wenselijke aanpassingen van beleid op nationaal en op EU-niveau om meer kansen te kunnen creëren en daardoor bij te dragen tot uitvoering van de Lissabonstrategie. Kaderregelingen voor de afzonderlijke sectoren kunnen ook ruimte bieden aan een sociale dialoog die erop gericht is de gezamenlijke inzet van alle betrokkenen te bevorderen en de kwaliteit van human resources te verbeteren.

4.7 Voor een dergelijke sectorgerichte benadering is het in toenemende mate nodig dat de diensten van de Commissie

inzicht hebben in wereldwijde tendensen en industriële reconversie. Het Comité dringt er sterk op aan dat de ambtenaren van de Commissie hun praktische kennis van de situatie in de particuliere sector verder uitdiepen. De CCMI en het Europees waarnemingscentrum voor het veranderingsproces kunnen als raadgevende partners bijdragen tot sectoranalyses zonder zich daarbij op het terrein van de sociale partners te begeven.

4.8 Gezien de ontwikkelingen in andere grote regio's in de wereld — kosten, vaardigheden en de combinatie daarvan — zijn kennis, kwaliteit, (zowel van bedrijven als zodanig als van human resources en vaardigheden) en een goede organisatie bepalend voor het Europese concurrentievermogen. Toekomstgericht beleid op deze gebieden zal van cruciaal belang blijken.

Brussel, 15 december 2004

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
A.-M. SIGMUND

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in werkgelegenheid en beroep

(COM(2004) 279 def. — 2004/0084 (COD))

(2005/C 157/14)

De Raad heeft op 18 mei 2004 besloten om het Europees Economisch en Sociaal Comité overeenkomstig artikel 262 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap te raadplegen over voornoemd voorstel

De gespecialiseerde afdeling „Werkgelegenheid, sociale zaken, burgerschap”, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 25 november 2004 goedgekeurd. Rapporteur was mevrouw **Sharma**.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 413e zitting van 15 en 16 december 2004 (vergadering van 15 december 2004) het volgende advies uitgebracht, dat werd goedgekeurd met 147 stemmen vóór en 1 stem tegen, bij 6 onthoudingen:

1. Inleiding

1.1 Het voorstel heeft voornamelijk tot doel de wetgeving inzake gelijke behandeling transparanter te maken en te verduidelijken, alsmede een doeltreffende toepassing ervan te vergemakkelijken door het acquis te versterken en achteruitgang te voorkomen. Ter ondersteuning van de verwezenlijking van de doelstellingen van het sociaal-economische EU-beleid dat meer en betere banen voor vrouwen nastreeft, moet de wetgeving worden gebundeld in één gemakkelijk toegankelijk en leesbaar document met een duidelijke structuur.

1.2 Door de bepalingen van de richtlijnen betreffende toegang tot werkgelegenheid, gelijke beloning, ondernemings- en sectorale regelingen inzake sociale zekerheid, en betreffende de bewijslast samen te brengen wordt een samenhangende tekst zonder tegenstrijdige definities verkregen. In het voorstel wordt rekening gehouden met recente ontwikkelingen in de Europese

jurisprudentie waarbij bestaande secundaire wetgeving in overeenstemming is gebracht met arresten van het Europees Hof van Justitie die het concept van gelijke behandeling verder hebben verduidelijkt en ontwikkeld. Door de bepalingen van richtlijnen met hetzelfde onderwerp samen te voegen kan tevens een hoog niveau van rechtszekerheid worden verzekerd, met name gelet op het nieuwe politieke klimaat waarbij wordt gestreefd naar een Unie die open is, begrijpelijk voor iedereen en van belang voor het leven van alledag.

1.3 Deze richtlijn is van toepassing op de beroepsbevolking, met inbegrip van zelfstandigen, werknemers wier arbeid is onderbroken door ziekte, moederschap, ongeval of onvrijwillige werkloosheid, en werkzoekenden, alsmede op gepensioneerde of invalide werknemers, en op de rechtverkrijgenden van deze werknemers, overeenkomstig de nationale wetgeving en/of praktijk.